
BASIC PROSTITUTION ORGANIZATIONS TYPES

Venelin Terziev

Full Member of the Russian Academy of Natural History,
Professor, Eng., D.Sc. (National Security), D.Sc. (Economics), D.Sc. (Social Activities), Ph.D.,
Russian Academy of Natural History, Moscow, Russia
Vasil Levski National Military University, Veliko Tarnovo, Bulgaria
University of Rousse, Rousse, Bulgaria, terziev@skmat.com

Hristo Bonev

Vasil Levski National Military University, Veliko Tarnovo, Bulgaria, hribon1@abv.bg

Abstract: This article outlines the three main prostitution organization types as well as hierarchical structures in criminal organizations dealing with human trafficking, prostitution and sexual exploitation. Several major categories of personages are directly involved in organized crime groups. The main indicators for assessing the prostitution prevention are defined and the principles for system management and management are justified. The three factors of prostitution management - psychological, social and financial - are outlined. An evaluation of the prostitution market has been carried out and the functions of the domestic and external markets for paid sex are described. The data provided gives us a reason to assume that the consumption of sexual services is increasing.

Keywords: prostitution, model, management, national security.

ОСНОВНИ ТИПОВЕ ОРГАНИЗАЦИИ НА ПРОСТИТУЦИЯТА

Венелин Терзиев

действителен член на Руската академия по естествознание, професор,
доктор на икономическите науки, доктор на военните науки, доктор на науките (Социални
дейности), Русенски университет „Ангел Кънчев“, Русе, България
Национален военен университет „Васил Левски“, Велико Търново, България
Руска академия по естествознание, Москва, Русия, terziev@skmat.com

Христо Бонев

Национален военен университет „Васил Левски“ - Велико Търново, България, hribon1@abv.bg

Резюме: Темата очертава трите основни типа организация на проституиране, както и йерархическите структури в престъпните организации занимаващи се с трафик на хора, пазар на проститутки и сексуална експлоатация. Обособени са няколко основни категории действащи лица свързани пряко в организирани престъпни групи. Дефинирани са основните показатели за оценка на превенцията на проституцията и са обосновани принципите за ръководство и управление на системата. Изведените са трите фактора за управление на проституцията – психологичния, социалния и финансовия. Извършена е оценка на пазара за проституция и са описани функциите на вътрешните и външни пазари за платен секс. Приведените данни ни дава основание да приемем, че потреблението на сексуални услуги нараства.

Ключови думи: проституция, модел, управление, национална сигурност.

ВЪВЕДЕНИЕ

Очертават три основни типа организация на проституиране: за себе си, „самонаемащи се“ – проституират самостоятелно или в група (обикновено две или три момичета) за своя сметка и на свой риск. Този модел до 2002-2003 г. се смята за рисков, особено в ниския пазарен сегмент (улици, паркинги и пр.) на сексуслуги в Западна Европа. Той се прилага предимно сред елитните проститутки, но през последните 2-3 години все повече започва да се налага – особено при ескортната проституция и успелите да получат легални разрешителни за работа в страни, където проституцията е легализирана. Тази група може да ползва услугите на „сводническата инфраструктура“ – квартири, транспорт и дори защита, като заплаща според договорени цени.

Проституиращи в партньорски отношения обикновено са сводници, които се договарят с едно или повече момичета да им осигуряват закрила от клиенти и местната конкуренция, да се грижат за

„инфраструктурата“ на редовното проституиране, да помагат за преодоляване на административните бариери в чуждите страни (разрешения за работа, медицински осигуровки, застраховки и т.н.) и пр. При този модел проститутките заплащат договорена цена за услугата (процент от клиент, процент от дневния, седмичния или месечния доход или дори фиксирана сума за определен период); често деловите партньори са в интимни отношения, като нерядко тези отношения са формализирани със законен брак. Схемата една проститутка ~ един сводник като че ли е най-разпространена сред момичета, идващи от малки и средните български градове. Тези „семейни фирми“ често работят в „приятелски мрежи“, като по този начин си осигуряват лесна мобилизация срещу конкуренцията (включително създаване на наказателни бригади, организиране на големи групи от 20-30 души, които демонстрират готовност за насилие), осигуряват си информация и сътрудничество при преодоляването на бюрокрацията в България и Евросъюза. Гарантират мобилност при откриване на по-добри пазарни възможности или оттегляне от рисков пазар, участват в съвместни инвестиции (обикновено придобиване на собственост в България). По отношение на финансовите рамки най-често заработеното и разходите се делят между сводника и момичето (момичетата) 50 на 50. При сводници, които се смятат за по-добри в занаята, т.е. осигуряващи по-високи приходи, са възможни пропорции до 30% на 70% в полза на сводника и прехвърляне на разходите за сметка на момичетата. При този модел на неравнопоставеност е възможно да има злоупотреба с лична зависимост спрямо момичетата (включително използване на насилие), осигуряваща контрол, но и пазарно предимство – сигурни по-високи доходи в сравнение с други сводници. Практиката показва, че подобни отношения поставят сутеньора в рисковата ситуация момичето да прекрати неизгодните отношения и дори да потърси помощта на правоохранителните органи с всички последващи резултати.

Проституиращи като наемни работници – както при нормалния бизнес, отношението е наемане от работодател на работещ. Работодателят може да е физическо лице (сводник, собственик на заведение и пр.) или юридическо лице (агенция за работа, транспортна фирма, заведение, масажен салон и пр.). Официална или неофициална структура наема проститутката, като се договаря за условията за работа извън страната (често много неясни). Работодателят предлага услуги, които осигуряват работата – място в заведение в Западна или Централна Европа, защита, квартира, транспорт, документи и пр. Заплащането следва модела на партньорството, като може да се движи от 10% до 90% за момичето и допълнително заплащане на разходите от негова страна. Най-типичното съотношение обаче е 30-40% за момичето, като 30-40% се вземат от българския предприемач, а 30% се дават на чуждия партньор.

Обхватът на „предприятията“ може да бъде различна: от едно момиче, при което трудно може да се направи разлика с партньорските сдружения, през средните структури с персонал от 3-4 работници, а „големи“ в сводническите мрежи се определят собствениците на 10-15 момичета. Известни са варианти с по 40-50 момичета, като в случая се работи с предприемачи.

ОРГАНИЗИРАНАТА ПРЕСТЪПНОСТ ПРИ ИЗНОСА НА ПРОСТИТУЦИЯ [1-6]

Пазарните принципи на работа при износа на проститутки, малките „семейни фирми“, „приятелските мрежи“ и останалите описани по-горе форми, свързани с предприемачество на дребно при проституцията, не предполагат организираната престъпност да отсъства при тези услуги. Точно обратното – масираното българско присъствие във високодоходните пазари за сексуални услуги в ЕС е приоритетна нейна област за дейност, която предлага безпрецедентни доходи при минимален риск. От интервюта с изявиени представители на българския криминален контингент става ясно, че проституцията, заедно с бизнеса с недвижима собственост, вероятно в настоящия момент е най-привлекателният пазар, който превъзхожда пазарите на наркотици, контрабанда на стоки, фалшиви пари и т.н. Основният проблем обаче, който трябва да се реши от структурите на организираната престъпност, е как да си осигурят редовен и максимално висок доход от проституиращите и техните сводници. Тази задача се усложнява, след като през 2001 г. достъпът до Европейския съюз става свободен, а след 2003-2004 г. институциите, отговорни за вътрешната сигурност там, обръщат специално внимание на трафика на хора от България и като цяло успяват да получат нарастващо сътрудничество със съответните български институции.

При интервюта се очертаха различни преки или непреки форми на влияние от страна на организираната престъпност. Както бе посочено при анализа на трафика на хора, участие на организираната престъпност е възможно на всички етапи – от набирането на момичета, през преминаването на границата, до организирането на сексуални услуги в чуждата държава. Подобна е ситуацията с участието и получаването на доход от проституция извън страната и при трите форми за организация (самонаемане, партньорство и наемане), както и при трите етапа за организация в участието на чуждия пазар (набиране на момичета, организиране на достъпа до чуждия пазар, предлагането на сексуални услуги). В много от случаите е

изключително трудно да се направи преценка, къде точно свършва услугата на доброволно проституиращите, семейните и малките фирми и къде започват монополното контролиране на определени услуги, рентата, рекетът и т.н от страна на организираната престъпност. При разглеждане дейността на българската организирана престъпност много от характеристиките на представените по-горе типологии за трафик на хора са разпознаваеми при описанието на конкретни структури на организираната престъпност, свързани с пазарите на проституцията във и извън България. В отделните градове/региони може да се открият както йерархични модели с различна сложност и големина на структурите, така и ресурсни модели, при които самонаетите, семейните фирми и малките фирми се разглеждат като ресурс или стока, както и примери за предприемачески модел, където криминалните босове действат като предприемачи на някои от етапите или на всички етапи на участие. За разлика от трафика с цел сексуална експлоатация обаче принудата и насилието почти липсват. Проституиращите работят срещу доход или плащат, за да работят на лица от организираната престъпност, като при това схващат проституирането си като свободен избор и нормална професия. За механизмите, чрез които българската организирана престъпност функционира извън страната, има само фрагментирана информация, която макар да не дава пълен отговор, как действат те, разкрива няколко важни закономерности.

Разпределение на европейските пазари. Подобно на вътрешните пазари сводническите мрежи и сводниците разпределят „постовете“, т.е. работните места на европазара (независимо дали са улици, хотели, барове, витрини и пр.). Контролирането и получаването на нови „постове“ са показател за влиятелността на съответния сводник. При съпоставянето на данните за произхода на проституиращите (регистрали, екстрадирани и интервюирани лица) се очертават българските градове/региони, които покриват определени градове/региони в Европа (също няколко града в САЩ), като например:

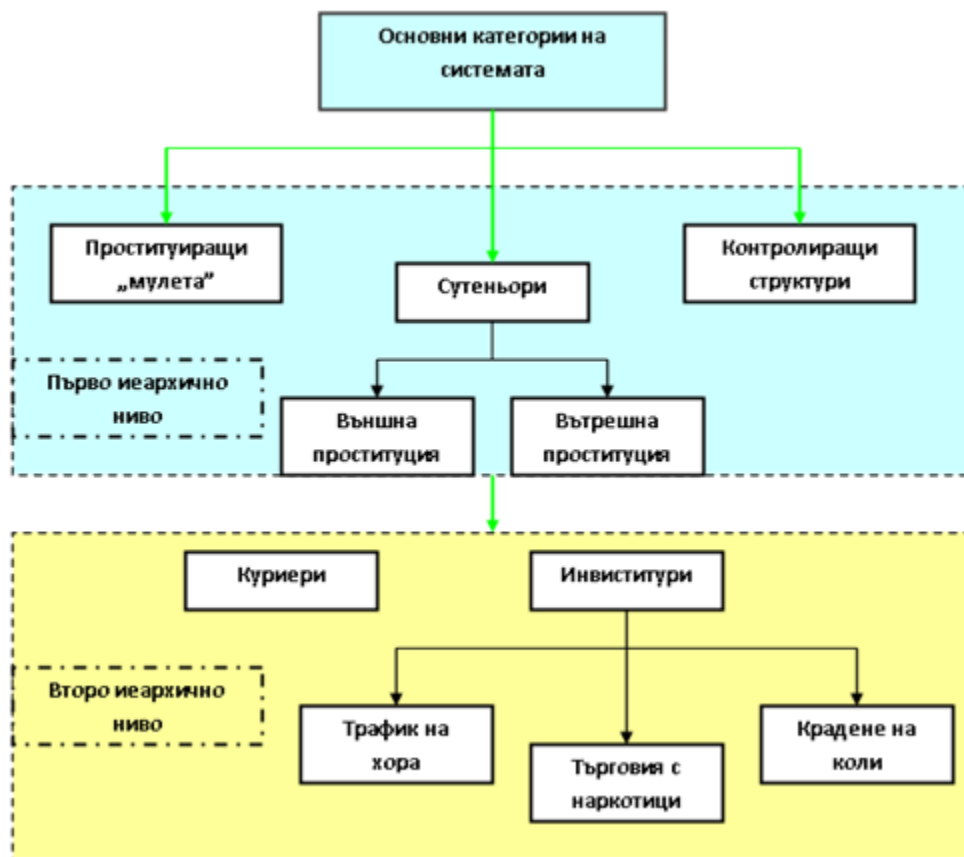
- Пазарджик, Стара Загора и Хасково изнасят момичета за Австрия, Франция и Германия;
- Пловдив изнася за Италия, Франция и Белгия;
- Сливен, Варна и Бургас – за Белгия, Холандия, Германия и Франция;
- Кюстендил, Плевен, Благоевград и Русе – за Италия, Испания и Гърция.

Освен регионалната специализация съществуват и свързвания град-град за определен период. Например Сливен с Брюксел, Добрич с Манхайм, Габрово с Валенсия, Варна с Лион и т.н. Може да се предположи, че основната причина за това териториално разпределение е, че формиралите се по места в България криминални структури пренасят своята организация в съответния регион в Западна Европа. Може да се предположи също, че сводническите структури са само част от криминалните градски/районни мрежи. Те се доверяват на същите момичета като в района, в който работят в България, и дори помагат на конкуренти, с които договарят цени и ограничения на територия. Съществува хипотезата, че този модел на „райониране на Европа“ е резултат от наученото в началото на 90-те години как да се избягват конфликти. Обикновено инцидентите (убийства, сбивания, избягали момичета и пр.) водят до активизиране на правоохранителни и правораздавателни органи и фокусиране върху българските своднически мрежи.

Скачени съдове е термин приет за разпределянето на западноевропейските територии, които в много отношения се предопределят от необходимостта да се поддържа постоянна връзка с градовете/районите, откъдето идват сводниците. На практика европейският град/регион, в който работи сутеньорската мрежа, е като резервоар, който е скачен с този на българския град/регион. Пълненето на европейския резервоар става за сметка на българския. На равнище граничен пункт всекидневно се виждат стотици момичета, заминаващи (доброволно) в чужбина да работят като проститутки. Причината за този поток е, че до януари 2007 г. законово разрешеният период на пребиваване за шенгенските страни е три месеца, след изтичането на който те се връщат в България, като се заменят от колежка, чакала в България. Микробуси, които пътуват редовно по определени маршрути са като „совалки“, обслужващи схемата на тримесечния престой в държави от Европейския съюз. За нивото на организация е показателна съгласуваността на графика за замяна на проституиращите и разписанията на микробусите – тръгващи от определени български градове в определени часове и пристигащи в определени часове в определени европейски градове. (Например микробус тръгва от бензиностанцията на 50-хиляден град в Северна България и премива през три-четири града във Франция и Испания.) Необходимо е да се уточни, че българският „резервоар“ обикновено е голям град или няколко малки града, които от своя страна се „пълнят“ почти задължително от други градове. Причината е в малкия размер на българските градове – с изключение на 3-4 най-големи града (София, Пловдив, Варна и Бургас), а и показването на обвързване със сводническите мрежи в собствения град е невъзможно поради семейните познания. Ето защо „резервоарите“ в България работят на принципа на „размененото пълнене“ от други населени места. При необходимия престой извън държави от Европейския съюз момичетата в повечето случаи не работят на

българския вътрешен пазар, защото ако се изключат София, Варна и курортните градове през туристическия сезон, пазарът е много малък. Това е особено вярно за новата вълна проституиращи, навлезли в професията след края на 90^{-те} години. Значителен процент от тях не са имали практика в България и не се опитват да работят в страната.

Специализация е сред основните факти, които подкрепят оценката, че износът на проституция е организирана престъпност, са декомпозираният процес на износа и специализацията. Съществуват различни роли, някои от които са модификация на свързаните с трафика на момичета (възможно е едни и същи лица да участват и като трафиканти на момичета с цел сексуална експлоатация, и като участници в огромния пазар за сексуални услуги извън България) (Фиг.1).

Фиг. 1. Специализация на проституцията и организираната престъпност.

В резултат на специализацията се обособяват няколко *основни категории действащи лица*.

1. „Ловец на нова плът“ – лице, което набира момичетата в България. Това е същият тип роля като при трафика, но при „износа“ е ясно предлагането на работа, свързана с проституиране (дори да не е само проституиране). Намирането на момичета е тема на много криминологични изследвания в Западна Европа и САЩ, но в България напълно отсъстват. Съществуват различни схеми за работа в този модел. Първата е свързана с преминаване на намереното момиче („прясно месо“) през българския вътрешен пазар, т.е. то не бива изнасяно веднага от страната, а „се учи“, работи поне няколко месеца в България. При новите условия обаче проституцията тук е значително по-нискодоходна и престоят в страната се разглежда като загуба на пари. През последните години се наблюдава масово практиката на директно изнасяне. Втората схема е за набирање на момичета („ловът“) в съответната европейска страна, където момичето работи или учи. Там шансът лицето да е попаднало в кризисна ситуация (липса на пари, загуба на работа, проблеми с намиране на квартира, задължняване, административни проблеми с властите, дребни криминални престъпления и пр.) е значително по-голям и възможностите да се „хване“ са много големи. И при двете схеми „ловецът“ трябва да прецени правилно икономическите и психологическите проблеми. Възможно е той да не извърши никакви действия, а само да предаде информацията. При този процес първият сутеньор е ключов – той е и

основният износител. При по-примитивните мрежи „довецът и първият сутеньор“ са едно и също лице. Честа практика е при ниския сегмент на пазара (улична, магистрална) проститутките да се продават от един на друг сводник, като цената им в Западна Европа е в пъти по-висока, отколкото в България. При „фамилните“ и „малките фирми“ намирането на момичето и наемането (партньорството) се извършва от едно лице, което след това осъществява всички роли и плаща за услугите в системата.

2. „Мулета“ – водачи, които транспортират проституиращите до съответната страна, като най-често това става с микробуси, но понякога се налага да се ползват и редовни автобусни линии. Шофьорите и водачите обикновено придружават момичетата. Ако шофьорите работят за някоя голяма структура, е възможно да извършват услуга срещу заплащане на фамилните и малките фирми.

3. Сутеньор – лице, което поема момичетата в чужбина и ги разпределя по предварително уговорените места за проституиране. Тази роля може да предлага и услуги за малките фирми, и „поста“ на нови включващи се на пазара.

4. Контролиращи („мадам“, „първо момиче“) – обикновено са издигнали се проститутки, които наблюдават колко печели всяко момиче, което работи за дадената сутеньорска структура, дали отчита всичко, има ли „черни курсове“, „рискови клиенти“ (чрез които да се измъкне от професията) и т.н., както и какви са печалбите на независимите малки фирми, за да се знаят възможностите им за плащане на съответното отчисление („криминална рента“).

5. Пренасящ парите - характерна особеност за търговията с български проститутки в чужбина е, че заработените пари се връщат в България. За изпращането им на шефовете има няколко основни начина, като през 90-те години най-често използваният е чрез шофьорите на колите, микробусите и автобусите (включително шофьори и стюардеси на редовни автобусни линии от чужбина за България) или чрез момичета, които се ползват с доверие. Най-често парите се връщат чрез системата за международно разплащане „Уестърн Юнион“, при която изпращачът остава анонимен, а в повечето случаи шефовете, които получават парите, използват свързани с тях финансови къщи и обменни бюра, които не записват личните данни на получателя, като по този начин всички участващи лица остават неизвестни. По-сложните мрежи може да имат и финансов екип, който организира и променя схемите за пренос през различни финансови институции.

6. Инвеститори легализатори – това са често доверени бизнесмени и юристи, които са отговорни за влагането и легализирането на върнатите средства. В зависимост от това, колко голяма е структурата, е възможно да обслужват една или повече организации. Съществуват случаи на счетоводни и юридически фирми с легална дейност активно да участват в този процес. На „малките фирми“ може да се предложи включване в изгодна инвестиция срещу процент или като услуга (заради рентата).

7. На най-високото ниво е босът, който се намира в България и контролира другите участници в схемата. Заедно с изнесените от него проститутки той може да получава „рента“ („да му се отчитат“) и за проститутките и сводниците в съответния район в България. Босът много често се занимава и с друг бизнес – легален или нелегален: например трафик на наркотици и крадени коли.

Описаните механизми предопределят в много отношения структурата и начина на функциониране на външния пазар за сексуални услуги. Еволюцията, която претърпява българската организирана престъпност – от големи йерархични структури към малки мрежи, свързани помежду си със слаби връзки, не означава, че йерархичните структури са изчезнали. Те са по-малки, но продължават да съществуват и зависят от повече или по-малко известни знакови фигури (бивши представители на силови групировки, местни и национални олигарси).

При този тип йерархии обикновено „човекът на върха“ има напълно легален бизнес и не се занимава с оперативна дейност. Често собственик или управляващ на европейския бизнес с проститутки е някое от доверените лица, което е оторизирано да притежава определен брой момичета, да отчита вноските на по-малки предприемачи, гравитиращи към структурата, а също да събира рента от малките свободни предприемачи. Обикновено проституцията – „вътрешна“ и „външна“, е само едно от направленията, които влизат в структурата. Този тип йерархии работят като своеобразни холдинги от легални компании, както и от сивия сектор, които може да осигуряват услуги – от транспортни до квартирни. От интервюта в рамките на изследването и публикации в печата се очертава и тенденцията много сенчести лидери да имат вече хотели, заведения или участия в тях в страните в Западна Европа, където оперират. При това в различните населени места и региони може да се различат три модела. В най-големите градове като София, Варна, Пловдив, Бургас и някои по-малки населени места в Югозападна България тези структури контролират част от вътрешния пазар на проституцията – улична, публични домове и модни агенции, а чрез тях и гравитиращите сводници, които изнасят момичета. Обикновено независимите „семеини и малки фирми“

намират канали, за да си осигурят защита, като често не знаят кой точно им я осигурява. В по-малките градове се контролират големите сводници, а чрез тях и част от сводническите мрежи. Третият модел е свързан с личната собственост на големите „местни босове“. В някои случаи за тях работят 40-50 момичета, като те са разпределени в различни европейски градове.

Най-типичният и масов модел обаче са мрежите с десетки български сводници, имащи от едно до три момичета, да се обединяват за защита – обикновено на принципа град/регион, от който идват. Този модел се оказва много ефективен срещу господстващите в средата на 90-те години, групирани по националност, структури на организираната престъпност в Западна и Централна Европа – албански, сръбски и турски, както и новите агресивни руси, украинци и кавказци. Тези обединения не привличат вниманието на западноевропейските правоохранителни служби, защото изглеждат като хаотичен сбор от българи, нямащи характеристиките на организирана престъпност. При този модел като че ли всички са равни, независимо колко момичета има един сводник. Съществуват много факти, които дават основание да се предполага, че това не са типични мрежи на равни партньори.

Зад някои мрежи от сводници и проституиращи съществува неясна структура, чиито „горни етажи“ се намират в България или в някоя трета страна, където българските босове се чувстват в безопасност. Както бе описана вече, специализацията е действително много развита и при нея може да се открие субординация (едни роли са по-високо спрямо други, по-независими от други и т.н.). Най-горните нива – босовите, обикновено са на равнище град/регион. Например в София те са 10, във Варна – 4-ма, в Бургас – 3-ма, в Сливен – 3-ма, и т.н. Съществуват големи и по-малки независими босове. Основната им роля е да осигурят сигурност за своята мрежа. Българската територия („българският резервоар“) се осигурява именно от платената защита на големите. Това означава, че всеки от сводниците по правило плаща своите вноски на шефовете на града. Ако самостоятелно работеща проститутка, семейна фирма или малка фирма не участват в приятелската или регионалната мрежа в съответния европейски град, при перманентните конфликти с конкурентни проститутки и сводници рискуват не само да бъдат изтласкани от пазара, но срещу тях да бъде приложено насилие без възможност да се защитят от него. Беззащитността не само срещу чуждите етнически мрежи, но и спрямо българските принуждава независимо практикуващите да търсят сътрудничество при вече установилите се български своднически мрежи. Честа практика е независимите проституиращи да бъдат посочвани на местните правоохранителни органи не само чрез анонимни сигнали, но и с фалшиви свидетелски показания (по-късно оттегляни), за да бъдат отстранени от местния пазар.

Освен защита навън босовите осигуряват сигурност вътре в страната. Известни са различни инструменти за „неутрализиране“ на представителите на реда и правосъдието, като се започне от предоставянето на VIP карти за качествени публични домове и се стигне до плащане на образованието на децата, вноските за ипотека, получаването на недвижимата собственост и захранването на офшорни сметки. Вероятно най-добрата илюстрация на полицейската подкрепа в центъра и по места са случаите на залавяне и екстрадиране. Няколкото опита за съпоставяне на полицейски бази данни само за две страни в Западна Европа разкриват стотици случаи на екстрадирани момичета, които са се върнали няколко дни след екстрадицията. Използва се и техниката с подмяна на името или буква от името на заловеното лице, което може да се направи и без знанието на местните органи за сигурност, като скоростта на извършената промяна показва, че става дума за добре функционираща система, свързана с много различни нива на властта. През последните 5-6 години обществото стана свидетел на случаи с висши прокурори (в Русе) и съдии (в Плевен, Пещера), свързани с известни сводници. Основният принцип обаче, следван от хората, които са на най-високите нива, е взаимната икономическа изгода. Всеки в тези големи, размити като структура организации участва, защото тя му дава възможност да работи. От момичетата, които знаят, че самостоятелно са подложени на много голям риск както от чужди сводници, така и от полицията, и се стигне до инвеститорите, получаващи огромни за мащабите на България „горещи пари“. Не бива да се пропуска, че инструментите на насилие неминуемо присъстват на този пазар. В мирни времена обикновено се наемат шофьор и бодигард при малките босове, но при нарастване на напрежението се стига до десетки хора. Основният подход е да се наемат криминално проявени лица, които се използват за осъществяване на наказания, защита и пр. В този тип структури има много повече субординация, но отново принципът е на взаимния интерес.

Между мрежите и йерархиите съществува и хибридна форма. Има няколко десетки момичета и няколко десетки сводници, но най-горното ниво е особен тип синдикат, включващ различни влиятелни лица на местно равнище. За разлика от градове/региони, където има един до трима големи босове или десетина малки, при този тип синдикат се постига контрол над целия местен пазар при покриването на българските курорти и експорта.

Опит за оценка на пазара на проституцията в България е направена на базата на предложените официални данни за практикуващите в страната проститутки и осреднените стойности на посочените по-горе цени. За да се направи тази оценка, се приема, че една проститутка работи средно по 20 дни месечно. Приема се също, че клубните проститутки имат по трима клиенти на ден, като се има предвид, че средното заплащане при тях е 50 лева, сметките показват, че дневно едно момиче изкарва 150 лева, а месечно – 3000 лева. Обикновено в един клуб има между 4 и 8 момичета, което означава, че за един ден в публичен дом се изкарват 900 лева, или месечно – 18 000 лева.

При уличната проституция, при която най-често дневната норма е 100 лева изчисленията сочат, че едно момиче изкарва месечно 2000 лева. На основата на данни на МВР, според които броят на проститутките в България е 4611, макар според мнението на повечето интервюирани да е много по-голям, би могло да се заключи, че по най-груби сметки на пазара на проституцията в България се разпределят минимум между 9 и 14 млн. лева месечно. Сметките за годишния оборот показват, че става въпрос за минимум между 110 и 170 млн. лева. Тази сума не включва курортната и граничната проституция, където оценките са изключително трудни, нито телефоните/интернет страниците за повикване на малолетни и непълнолетни, където поради латентния характер оценката е много трудна. Според експерти от Министерството на вътрешните работи консервативната оценка е поне с 30% над посочената изчислена максимална сума, т.е. около 230 млн. лева.

Според преобладаващите изследвания и набраната информация една проститутка в чужбина, при най-занижени оценки, заработва между 5000 и 10000 евро на месец. Ако посочените цифри за поне 18000 проститутки са верни, следва, че българските проститутки в чужбина изкарват между 90 и 180 млн. евро на месец, а годишно – между 900 млн. и 1,8 млрд. евро. При тази оценка се приема, че проституиращите работят средно около 300 дни годишно, т.е. два месеца поради визови ограничения са извън Европейския съюз. Според експерти в България се връща около една пета от тези суми, т.е. между 180 и 360 млн. евро годишно. Тази максимално консервативна оценка изхожда от предположението, че това е осреднена стойност, включваща и нископлатената улична проституция. Консервативно определената стойност на дохода от сексуслуги обаче се критикува с аргументите, че ситуацията се е променила радикално и проституиращите българки в най-ниския сегмент вече не са толкова голям процент, колкото през 90-те години. Първо, те са се адаптирали и са се придвижили към средния сегмент на сексуслугите в Западна Европа. Второ, както вече бе посочено, за разлика от периода до 2001 г., когато участват предимно момичета от най-ниските социални слоеве и проституират на улично ниво и в евтините хотели, през последните години навлизат всички социални групи – включително проституиращи с висше образование, а услугите са в най-високите сегменти на пазара. В резултат оценките са, че месечният доход е по-скоро между 15000-20000 евро или дори по-висок. Ако се следва схемата за изчисляване, предложена по-горе, доходът на проституиращите извън страната може да надминава 3 млрд. евро. Съпоставката на тези финансови оценки с БВП на страната за 2006 г. показва, че дори при консервативната оценка от 900 млн. – 1,8 млрд. евро, това е между 3,6% и 7,2% от БВП (25,1 млрд. евро). За сравнение подобно съотношение се среща в Република Корея, където Министерството на равенството на половете и семейството оценява южнокорейския пазар на 22 млрд. долара, или 4% от БВП на страната. Съпоставянето на парите, които се „внасят“ в страната от български граждани, работещи извън страната, с идващите от проституция и при най-консервативните оценки дава съотношение между 9% и 18%.

Тенденции в пазара на проституция показва, че описаните структури и функционирането във вътрешните и външните пазари за платен секс в много отношения дават статична картина на състоянието на българската проституция. Същевременно процесите в страната се развиват изключително динамично след 2001 г., а с присъединяването ѝ към Европейския съюз през януари 2007 г. много от описаните характеристики и механизми са в процес на промени, протичащи и след подготовката на това изследване. Тенденциите, които се наблюдават през периода 2004-2006 г., биха могли да се определят като противоречиви и с непрогнозируеми последици. На първо място, след отварянето на „европазара за сексуслуги“ (2000-2002) износът на момичета достига рекордни нива и във всички сегменти на вътрешния български пазар започва да се очертава намаляване на практикуващите. Ако в края на 90-те години се наблюдават пълни клубове със средно по 10-12 момичета (при големите клубове понякога над 40), през последните години средният им брой спада до 5-6. Според данни от полицията значим процент от регистрираните момичета, работещи на магистрално-улично ниво, вече не са в страната. По мнение на неправителствени организации, ангажирани в областта на намаляване на риска от ХИВ/СПИН сред проституиращите, преобладаващата част от момичетата през 2006 г. имат наложени административни ограничения за пребиваване в Европейския съюз, известни като „черни печати“. Това е основната причина,

която ги задържа в страната. Все още не е ясно развитието след 1 януари 2007 г., когато ограниченията при напускане на страната значително намаляха.

Същевременно данните сочат, че вътрешното потребление на сексуслуги нараства, особено в най-големите градове на страната. Причините са както нарасналата платежоспособност на населението, така и двуцифреният растеж на чуждестранните туристи след 2001 г. В резултат се наблюдава ясна тенденция към повишаване на цените. Вторият фактор, който действа в противоположна посока и бе засегнат при разглеждането на износа на проституция, е свързан с масовизирането на платения секс. Освен описаните професионални вътрешни и външни канали за набиране на проституиращи се наблюдава нов процес, който според участниците на пазара и полицейските служители придобива размери на епидемия през последните 3-4 години. Това е вълната от аматорска и полупрофесионална проституция. Без да се анализира въпросът, какви са предпоставките, как се осъществява, и без да се правят оценки за размерите на масовостта на тези форми на проституция, може да се очертаят две основни схеми на участие. Първата е свързана с приемане на предложения за платен секс с различна интензивност – от 1-2 пъти месечно до 2-3 пъти седмично, като предлагането се свежда не само до осигуряване на допълнителен доход, но може да е и под формата на допълнително потребление: подаръци, плащане на сметки и пр. Втората схема, която е по-популярна, е по-близка до азиатския тип проституция, известен като „втора жена“. Този модел се осъществява по-често с повече от един клиент (освен в случаите на много богат клиент или ниска интензивност на проституиране). Обикновено броят на партньорите се движи между 3 и 5 души. Възможни са различни конфигурации – например относително затворен модел, включващ няколко клиенти с няколко момичета, които може да са както партниращи си, така и конкуриращи се. Съществуват отворени модели с ядра момичета и клиенти и периферии от момичета и клиенти. При тази форма на проституиране клиентите също може да плащат в натура за част от потреблението – например разходи за жилище, мобилни телефони, кола, сметки в заведения, екскурзии извън страната и т.н. Съществуват и хибридни варианти, при които постоянните партньори се допълват от случайни клиенти.

И при двете схеми достъпът до клиенти се осъществява извън съществуващите канали за професионални платени сексуални услуги, въпреки опитите от страна на различни секспредприемачи да се възползват от нахлуването на новия тип участници на пазара. Най-често аматорите и полупрофесионалистите намират клиенти чрез собствени социални мрежи (приятелки, приятели, познати и други клиенти) и места за лесен достъп до подходящите социални групи, като клубове, заведения, фризьорски салони и дори специализирани магазини. Безспорно е обаче, че най-бързо развиващото се място за търсене на клиенти е виртуалното пространство, където конкуренцията с професионалните мрежи видимо се изостря.

Подобно и на традиционните професии като че ли две са отличителни характеристики на аматорската и полупрофесионалната проституция. Първата е принципът на правото за избор на клиента и за отказване на услугата. Ако клиентът е неподходящ, момичето не му предлага услуга. Втората е отсъствието на редовност в предлагането на услугата. Клиентът не може да очаква, че ще получи същата услуга за продължителен период от време. Прави впечатление, че участниците се отказват временно или завинаги в рамките на 1-2 години. Преобладава представата, че типът услуги, които те предлагат, са временни. Много от интервюираните в България и извън страната заявяват, че след като завършат образованието си, изплатят апартамент, кола, върнат заем и т.н., ще излязат от пазара. Подобни лични стратегии за напускане на професията имат и професионално проституиращите, но доколкото може да се съди по наличната емпирична информация, това се случва значително по-рядко. Допълнителна характеристика, която е много отчетлива при професионалната и полупрофесионалната проституция, е липсата на граница между нормална професия и проституиране. Подобно на азиатския модел, много трудно може да се различи къде сервитьорката, продавачката, медицинската сестра или друга професия, свързана с личен контакт, преминава границата на нормалното обслужване и се прехвърля в услугата платен секс.

Трети фактор, който вероятно в бъдеще радикално ще промени българската проституция, е навлизането на новите технологии, свързани с интернет потреблението и някои GSM технологии. В резултат на бързия растеж при достъпа на населението до интернет след 2003-2005 г. освен многобройни уебстраници за сексуслуги се появиха и интелигентни решения за предлагане на платен секс през чат форуми, интернет търсачки, online видеосървъри и пр. В този контекст може да се каже, че комуникационните технологии, изглежда, се оказват добра възможност за преодоляване на моралните задръжки, особено при по-възрастното поколение. До този момент предлагането или търсенето на сексуслуги е свързано с трудността да се скрие в българската среда (вероятно единственото изключение е София). В страна, където роднинските и приятелските мрежи са доминиращи във всекидневието,

посещението на публичен дом рядко би останало незабелязано. Същевременно дискретните схеми за търсене на проститутки (от потенциалните клиенти) или на клиенти (от проститутките) са ограничени от техническите несъвършенства на средствата за комуникация (например, обява само в специализирани медии) или изискват наличието на добре платени посредници.

В това отношение интернет технологиите предоставят неограничени възможности пред анонимното търсене и предлагане на сексуслуги – факт, който силно понижава моралната цена на въвличането в такива дейности. Навлизането на тези технологии прави възможна не само аматьорската и полупрофесионалната проституция, но позволява професионалните проститутки в средния сегмент да заобикалят собствениците на публични домове и клубове, т.е. да работят пряко с търсещите платени сексуслуги. Отговорът на „собствениците“ е влизане в интернет пространството и активна реклама на публичните им домове и ескортуслугите. Нещо повече, от 2005 г., особено през 2006 г. се наблюдава инвестиране в създаване на специализирани продукти, като страници за запознанства, страници за търсене на „еднократен и редовен секс“, „насочено“ влизане от проститутки, принадлежащи към публични домове, в чатове за запознанства, форуми и пр. При новите форми на проституция съзнателно се търси размиването на границата между случайния партньорски секс, онлайн порно услугите и платения секс.

Основният интерес на виртуалните секспредприемачи обаче са възможностите извън България. Прави впечатление, че нарастващ брой български компаниями на най-големите секспазари на Западна Европа се предлагат чрез хибридни виртуални услуги – интернет сървъри, координиране на поръчки по телефони и български шофьори, които возят, пазят момичета и вземат парите от клиента. Чрез новите технологии се прониква на пазара за сексуслуги в европейски държави, в които проституцията е легализирана, но достъпът до витрини, легални публични домове, клубове и други регулирани форми е умишлено силно ограничен, а влизането в него е недостъпно скъпо за българските предприемачи в сферата на сексуслугите. Чрез новите технологии ограниченията се преодоляват – при това без да се нарушава законът на съответната държава. Поръчката по интернет или телефон за ескортни услуги се прави извън страната, т.е. сървърът и телефонната централа са в различни страни с подходящо законодателство, а доставената услуга се води за интернет услуга. Всяко разследване на подобни международни схеми води до сложни юридически казуси, ако полицията се опита да противодейства на материализирането на „виртуалния сив пазар“. Поради все още малките размери и невидимостта му правоохранителните и правораздавателните органи в Западна Европа предпочитат да избягват тази „тъмна зона“.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Влиянието на новите комуникационни технологии и масовизирането на проституцията като професия съвпадат с новите възможности, които се откриват пред страната. Като се има предвид и огромната туристическа база, която е построена в страната през периода 2001-2006 г., може да се прогнозира, че секстуризмът като бизнес вероятно ще започне да конкурира експорта на проституция. България има вече известна традиция в развитието на този тип услуга в Югозападна България. Според предприемачи в сексиндустрията внасянето на клиенти е по-добра алтернатива от износа на момичета. Рисковете са по-малки заради възможността да се влияе върху българските правоохранителни и правораздавателни институции, а дневните разходи (хотели, храна и пр.) са значително по-ниски. Може да се прогнозира, че ако част от туристическата индустрия потърси запълване на хотелските си бази извън сезоните при ниските цени на самолетните билети, българските морски, планински и особено спа селища ще се превърнат в сериозни конкуренти на пражките и будапещенските хотели, специализирани в секстуризм.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Терзиев, В., Ничев, Н., Бонев, Х. Историко-Психологически аспект на проституцията и ролята и за националната сигурност. // Технически колеж – Ловеч, Научна конференция, 26 май 2017, 2017, ISSN 2535-079X, стр.179-184.
- [2] Терзиев, В., Ничев, Н., Бонев, Х. Изследване на историко-психологическия аспект на проституцията и ролята и за националната сигурност. // Технически колеж – Ловеч, Научна конференция, 26 май 2017, 2017, ISSN 2535-079X, стр.185-190.
- [3] Терзиев, В., Ничев, Н., Бонев, Х. Особености и характеристика на проституцията в България-съвременен състояние и връзка с националната сигурност. // Международна научна конференция „Проблеми на сигурността в Черноморския регион“, 2017, Висше училище по сигурност и икономика - гр. Пловдив, 2017, стр. 213-223, ISBN 978- 619 -7343- 09- 0.

- [4] Терзиев, В., Ничев, Н., Бонев, Х. Съвременно състояние на проституцията и връзка с националната сигурност. // Международна научна конференция „Проблеми на сигурността в Черноморския регион“, 2017, Висше училище по сигурност и икономика - гр. Пловдив, 2017, стр. 224-234, ISBN 978-619-7343-09-0.
- [5] Terziev, V., Nichev, N., Bonev, H. Characterization of the system of prevention of prostitution and the connection with the citizens security of Bulgaria. // Knowledge – International Journal, September, 2018, Institute of Knowledge Management, Skopje, Macedonia, 26, 2018, N1, pp.393-404, ISSN 1857-923X (for e-version), ISSN 2545 – 4439 (for printed version).
- [6] Terziev, V., Nichev, N., Bonev, H. A conceptual model of the prostitution management system as an element of the national security. // Knowledge – International Journal, September, 2018, Institute of Knowledge Management, Skopje, Macedonia, 26, 2018, N1, pp.387-392, ISSN 1857-923X (for e-version), ISSN 2545 – 4439 (for printed version).